

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 176/2019-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej JUDr. Miroslavou Slovinskou, Štefánikovo námestie 13, Spišská Nová Ves, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 4 T 94/2015 z 3. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka“ alebo „poškodená“), vo veci namietaného porušenia základných

práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a základného práva podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 94/2015 z 3. októbra 2018.

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že bola ako poškodená účastníčkou konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 4 T 94/2015 proti obžalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „obžalovaný“ alebo „odsúdený“) pre prečin ublíženia na zdraví.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 T 94/2015 z 26. apríla 2016 bol obžalovaný uznaný vinným z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona a bol mu uložený trest. Pokiaľ ide o sťažovateľku, obžalovanému bolo uložené zaplatiť poškodenej sťažovateľke náhradu škody vo výške 3 058,07 € z titulu bolestného a straty na zárobku a podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku bola poškodená sťažovateľka so zvyškom nároku na náhradu škody odkázaná na občianske súdne konanie.

Po odvolaní obžalovaného proti rozsudku okresného súdu rozhodol vo veci Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 7 To 87/2016 z 20. októbra 2016, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 T 94/2015 z 12. decembra 2017 bol obžalovaný uznaný vinným z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona a bol mu uložený trest. Sťažovateľka bola podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku s nárokom na náhradu škody odkázaná na civilný proces. Dôvodom bola skutočnosť, že sťažovateľka sa na hlavnom pojednávaní vyjadrila, že bola odškodnená poisťovňou, avšak výšku poistného plnenia nevedela uviesť ani listinne preukázať.

3. Poškodená si prostredníctvom svojho právneho zástupcu uplatnila na okresnom súde nárok na náhradu trov poškodeného v zmysle § 557 ods. 1 a 2 Trestného poriadku. Keďže okresný súd považoval za preukázané spôsobenie škody poškodenej spolu vo výške

3 799,07 € a vznik škody bol v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním obžalovaného, sťažovateľka vyčíslila trovy, ktoré jej vznikli uplatnením jej práv v trestnom konaní najmä pribratím splnomocnenca, vo výške 2 004,02 € a vo výške 179,92 € (od prevzatia právneho zastúpenia JUDr. Miroslavou Slovinskou).

Vyšší súdny úradník uznesením sp. zn. 4 T 94/2015 zo 14. júna 2018 podľa § 557 ods. 2 Trestného poriadku a § 558 ods. 1 Trestného poriadku neuložil odsúdenému povinnosť uhradiť poškodenej trovy v trestnom konaní, ktoré jej vznikli uplatnením jej práv pribratím splnomocnenca.

Poškodená podala proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 4 T 94/2015 zo 14. júna 2018 vydanému vyšším súdnym úradníkom sťažnosť.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 4 T 94/2015 z 3. októbra 2018 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sudkyňa sťažnosť poškodenej zamietla ako nedôvodnú.

Uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 T 94/2015 z 3. októbra 2018 nadobudlo právoplatnosť 3. októbra 2018.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti v podrobnostiach uvádza, že trovy spojené so zastupovaním poškodenej advokátom je potrebné posudzovať ako trovy potrebné na účelné uplatnenie nároku poškodenej na náhradu škody v adhéznom konaní. Obžalovaný od začiatku trestného konania popieral svoju vinu, právna pomoc teda bola potrebná, a preto bolo opodstatnené považovať všetky úkony splnomocnenca poškodenej, ktoré sa týkali merita veci a neboli len neopodstatneným opakovaním návrhov, za účelné a potrebné na preukázanie splnenia všetkých zákonných podmienok na priznanie nároku poškodenej na náhradu škody.

5. Poškodená si prostredníctvom svojho splnomocnenca včas uplatnila nárok na náhradu škody vo výške 3 799,07 €, okresný súd považoval za preukázané spôsobenie škody v tejto výške a v odsudzujúcom rozsudku konštatoval, že vznik tejto škody bol v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním odsúdeného. Jediným dôvodom, pre ktorý okresný súd poškodenú odkázal s nárokom na náhradu škody na civilný proces a nerozhodol o priznaní nároku na náhradu škody minimálne v časti nesporného bolestného a straty na zárobku, bolo, že poškodená bola v tomto rozsahu medzičasom odškodnená samotnou

poist'ovňou. V danom prípade teda okresný súd nepostupoval podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov, že by podľa výsledku dokazovania nebol daný podklad na vyslovenie povinnosti na náhradu škody alebo by bolo potrebné na rozhodnutie o povinnosti na náhradu škody vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré by presahovalo potreby trestného stíhania a neprimerane by ho predĺžilo.

6. Sťažovateľka ďalej uvádza, že „... § 557 ods. 2 Trestného poriadku dáva súdu možnosť, v súlade s okolnosťami prípadu, rozhodnúť na návrh poškodeného o tom, či odsúdenému uloží alebo neuloží povinnosť nahradiť poškodenému celé trovy alebo ich časť, ak súvisia s účasťou poškodeného v trestnom konaní, a to aj v prípade, že poškodenému nebol priznaný nárok na náhradu škody ani sčasti. Táto výnimka bola do právnej úpravy Slovenskej republiky zakomponovaná v rámci procesu implementácie Rámcového rozhodnutia, a to z dôvodu, aby sa predišlo situácii zaťaženia poškodeného tým, že by musel hradiť trovy právneho zastúpenia splnomocnencovi poškodeného len preto, lebo mu nebol priznaný nárok na náhradu škody napriek tomu, že súd mal za preukázané spôsobenie škody trestným činom, ale rozhodnutie o jej náhrade v určitom aspekte presahovalo rámec trestného konania. Čiže uplatňovaný nárok poškodeného v adhéznom konaní bol opodstatnený, ale súd o ňom nemohol v trestnom konaní rozhodnúť nezávisle od vôle poškodeného...

Poškodená ako osoba, ktorej v dôsledku trestného činu reálne vznikol nárok na náhradu škody, ktorej sa poškodená v rámci trestného konania domáhala, nemôže strpieť ujmu na svojom majetku tým, že uhradí trovy, vzniknuté pribratím splnomocnenca... Ak okresný súd nepriznal poškodenej náhradu nákladov, odoprel tak sťažovateľke ochranu uvedených práv, zakotvených v našom ústavnom poriadku. Poškodená má právo, aby odsúdený nahradil jej trovy. To je jedno z mnohých práv poškodeného, ktoré sú garantované poškodenému nielen Trestným poriadkom, ale celým právnym poriadkom Slovenskej republiky. Toto právo prispieva k tomu, aby poškodený dosiahol nápravu stavu narušeného trestným činom v možnom rozsahu.“.

7. Sťažovateľka zastáva názor, že priznanie náhrady trov poškodenej by bolo v danom prípade spravodlivé. Okresný súd pri rozhodovaní o náhrade trov vzniknutých

v trestnom konaní pribratím splnomocnenca síce postupoval podľa § 557 ods. 2 Trestného poriadku, ale citované ustanovenie vykladal príliš reštriktívne, popierajúc účel a zmysel tejto právnej úpravy, neberúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu. Extenzívny výklad § 557 ods. 2 Trestného poriadku dôslednejšie korešponduje s uniformitou práv poškodenej a je aj konformný so znením rámcového rozhodnutia Rady č. 2001/220/JHA.

Ďalším dôvodom, pre ktorý je sťažovateľka presvedčená, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu uvádzaných práv, je nedostatočné odôvodnenie tohto rozhodnutia.

8. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo pokojne užívať majetok podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Uznesením Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 4T/94/2015-746 z 3. októbra 2018 porušené boli.

2. Zrušuje Uznesenie Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 4T/94/2015- 746 z 3. októbra 2018 a vec vracia Okresnému súdu v Spišskej Novej Vsi na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania v sume 390,50 € (slovom: tristodeväťdesiat eur a päťdesiat centov), ktorú je Okresný súd Spišská Nová Ves povinný zaplatiť na účet JUDr. Miroslavy Slovinskej, advokátky v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Obsah uznesení okresného súdu

9. Okresný súd v uznesení sp. zn. 4 T 94/2015 zo 14. júna 2018 vydanom vyšším súdnym úradníkom uviedol: „Je nepochybné, že v trestnom konaní proti odsúdenému [REDAKOVANÉ] zastupovala poškodenú [REDAKOVANÉ] advokátka JUDr. Miroslava Slovinská na základe splnomocnenia zo dňa 12.12.2017. Splnomocnená advokátka v rámci zastupovania poškodenej podala na tunajší súd dňa 31.01.2018

uplatnenie nároku na náhradu trov poškodeného v zmysle § 557 ods. 1, ods. 2 Tr. poriadku, kde si účtovala odmenu v zmysle Vyhlášky MS č. 655/2004. Zástupkyňa z radov advokátov predložila vyúčtovanie, v ktorom vyčíslila odmenu sumou 1.904,71 € a režijný paušál v sume 99,31 €, spolu v sume 2.004,02 € a odmenu sumou 141,09 €, režijný paušál v sume 8,84 € a DPH v sume 29,99 €, spolu v sume 179,92 €.

Poškodená si v trestnom konaní uplatnila nárok na náhradu škody vo výške 3.799,07 Eur. Nakoľko rozsudkom bola podľa § 288 ods. 1 Tr. por. odkázaná s nárokom na náhradu škody na civilný proces, neboli splnené podmienky na rozhodnutie o uložení povinnosti odsúdenému nahradiť trovy poškodenej, ktoré boli potrebné na účelné uplatnenie jej nároku v trestnom konaní vrátane trov vzniknutých pribratím splnomocnenca podľa § 557 ods. 1 Tr. poriadku.

Súd ďalej skúmal, či sú splnené podmienky ustanovenia § 557 ods. 2 Tr. por., ktoré implementuje Rámcové rozhodnutie Rady č. 2001/220/JHA o postavení obetí v trestnom konaní, t. j. vykonanie čl. 6 a 7, teda ktoré umožňuje súdu, aby rozhodol o povinnosti náhrady trov poškodeného aj v iných prípadoch ako sú uvedené v ods. 1. citovaného ustanovenia Tr. por.

Súd preto skúmal možnosti, či poškodená by bola schopná, vzhľadom na svoj vek, majetkové pomery a celkovú sociálnu situáciu, uplatniť svoje právo v civilnom procese, bez náhrady už doposiaľ vynaložených nákladov, v danom prípade na pribratú splnomocnenkyňu.

Zo správy Sociálnej poisťovne súd zistil, že poškodená poberala príjem od mesiaca marec 2016 do mesiaca december 2016 celkom vo výške 8.592,86 € brutto (priemerný mesačný príjem za rok 2016 bol 859,29 € brutto), od mesiaca január 2017 do mesiaca december 2017 celkom vo výške 9.833,05 € brutto (priemerný mesačný príjem za rok 2017 bol 819,42 € brutto) a od mesiaca január 2018 do mesiaca apríl 2018 celkom vo výške 3.521,86 € brutto (priemerný mesačný príjem za rok 2018 bol 880,47 € brutto).

Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov vyplynulo, že poškodená nie je a ani nikdy nebola príjemcom pomoci v hmotnej núdzi, nie je a ani nikdy nebola vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie na ÚPSVaR Prešov. Od 01.01.2004 do 31.08.2013 bola príjemcom prídavku na deti.

Z oznámenia poškodenej vyplynulo, že poškodená je zamestnaná v obchodnej spoločnosti: [REDAKOVANÉ] a poberá príjem vo výške 640,00 €. Zároveň nie je vlastníčkou hnutel'ného ani nehnuteľného majetku.

Zo správy Obce [REDAKOVANÉ] vyplynulo, že majetkové pomery poškodenej nie sú obci známe.

Na základe týchto zistených skutočností, súd má za to, že poškodená [REDAKOVANÉ] vzhľadom na svoj vek, svoju celkovú sociálnu situáciu (kedy má pravidelný príjem z pracovnej činnosti a teda nie je sociálne odkázanou osobou a nemá vyživovaciu povinnosť), by bola schopná celkom uplatniť svoje právo poškodeného v civilnom procese, bez náhrady doposiaľ vynaložených nákladov.

Preto súd o neuložení povinnosti odsúdeného nahradiť účelne vynaložené trovy poškodenej rozhodol v zmysle § 558 ods. 1 Tr. por. z dôvodu, že poškodená [REDAKOVANÉ] by bola schopná celkom uplatniť svoje právo poškodeného v civilnom procese, bez náhrady doposiaľ vynaložených nákladov, ktoré jej vznikli.“

10. Okresný súd v napadnutom uznesení sp. zn. 4 T 94/2015 z 3. októbra 2018 k podstate veci uviedol: „Po dôslednom preskúmaní napadnutého uznesenia a predloženého spisového materiálu samosudkyňa nemala žiadne pochybnosti o tom, že vyšší súdny úradník rozhodol správne a zákonne podľa § 557 ods. 2 Tr. poriadku a § 558 ods. 1 Tr. poriadku, keď neuložil odsúdenému [REDAKOVANÉ] povinnosť uhradiť poškodenej [REDAKOVANÉ] trovy v trestnom konaní, ktoré jej vznikli uplatnením jej práv vzniknutých pribratím splnomocnenkyne JUDr. Miroslavy Slovinskej. Súd pri posudzovaní a rozhodovaní o uložení povinnosti odsúdenému uhradiť poškodenej trovy v trestnom konaní (ktoré poškodenej vznikli uplatnením jej práv vzniknutých pribratím splnomocnenkyne) správne vychádzal zo spisového materiálu.

Napriek tomu, že splnomocnená zástupkyňa poukazovala na výrok skoršieho rozsudku, ktorý bol vyhlásený dňa 26.04.2016 súd udáva, že rozsudkom tunajšieho súdu zo dňa 12.12.2017, s konečnou právoplatnosťou dňa 28.12.2017 bola poškodená [REDAKOVANÉ] podľa § 288 ods. 1 Tr. poriadku odkázaná s nárokom na náhradu škody na civilný proces, teda neboli splnené zákonné podmienky pre aplikáciu ustanovenia podľa § 557 ods. 1 Tr. poriadku, a teda pre pozitívne rozhodnutie o uložení povinnosti

odsúdenému uhradiť poškodenej trovy potrebné na účelné uplatnenie jeho nároku v trestnom konaní vrátane trov vzniknutých pribratím splnomocnenca.

Výnimkou z pravidla zakotveného v ustanovení § 557 ods. 1 Tr. poriadku predstavuje § 557 ods. 2 Tr. poriadku, ktorý umožňuje súdu uložiť túto povinnosť podľa okolností prípadu (aj keď podmienky uvedené v odseku 1 nie sú dané). Ustanovenie § 557 ods. 2 Tr. poriadku implementuje Rámcové rozhodnutie Rady č. 2001/220/JHA o postavení obetí v trestnom konaní, t. j. vykonanie čl. 6 a 7, ktoré takto umožňuje súdu, aby rozhodol o povinnosti náhrady trov poškodeného aj v iných prípadoch ako sú uvedené v odseku 1, citovaného ustanovenia Trestného poriadku.

Rozhodnou skutočnosťou pre postup súdu bolo skúmanie okolností prípadu, a to najmä veku, majetkových pomerov a celkovej sociálnej situácie poškodenej, a to z dôvodu, či by bola poškodená schopná uplatniť si svoje právo v civilnom procese bez náhrady už doposiaľ vynaložených nákladov. Súd konštatuje, že vyšší súdny úradník na základe zistených skutočností (správy zo Sociálnej poisťovne, príslušného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a z oznámenia poškodenej) správne posúdil, že poškodená by bola schopná celkom uplatniť si svoje právo a to s prihliadnutím na to, že bola poberateľkou pravidelného mesačného príjmu z pracovnej činnosti, teda nebola sociálne odkázanou osobou, respektíve osobou v hmotnej núdzi a tiež nie je osoba so zákonnou vyživovacou povinnosťou, ktorá by za daných okolností mohla byť ohrozená, a za takto zisteného skutkového stavu neuložil odsúdenému [REDAKOVANÉ] povinnosť uhradiť poškodenej [REDAKOVANÉ] trovy v trestnom konaní, ktoré jej vznikli uplatnením jej práv vzniknutých pribratím splnomocnenkyne.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, ktorými neboli preukázané také okolnosti prípadu, ktoré by odôvodňovali rozhodnutie o povinnosti odsúdeného nahradiť poškodenému celé trovy konania alebo ich časť, ktoré súviseli s účasťou poškodeného v trestnom konaní ani samosudkyňa nezistila dôvod pre zmenu rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka, sťažnosť poškodenej považovala za nedôvodnú, a preto rozhodla tak ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia a zamietla sťažnosť poškodenej.“

III.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa § 557 ods. 1 a 2 Trestného poriadku ak bol poškodenému aspoň sčasti priznaný nárok na náhradu škody, je odsúdený, ktorému bola povinnosť na náhradu škody uložená, povinný nahradiť mu trovy potrebné na účelné uplatnenie jeho nároku v trestnom konaní vrátane trov vzniknutých pribráním splnomocnenca. Súd môže podľa okolností prípadu rozhodnúť na návrh poškodeného o tom, že odsúdenému ukladá povinnosť nahradiť poškodenému celé trovy alebo ich časť, ktoré súvisia s účasťou poškodeného v trestnom konaní, a to aj v prípade, ak poškodenému nebol priznaný nárok na náhradu škody ani sčasti.

Podľa § 558 ods. 1 Trestného poriadku o povinnosti na náhradu trov poškodeného a ich sume, ako aj o povinnosti na náhradu trov spojených s výkonom väzby a o povinnosti na náhradu odmeny a hotových výdavkov, ktoré boli uhradené štátom ustanovenému obhajcovi a ustanovenému zástupcovi z radov advokátov podľa § 47 ods. 6, rozhodne po právoplatnosti rozsudku predseda senátu súdu prvého stupňa alebo ním poverený súdny úradník.

14. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

17. Podľa čl. 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, a to od začiatku konania.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. Ústavná sťažnosť bola pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Ivette Macejkovej, ktorej uplynulo funkčné obdobie sudkyne ústavného súdu 16. februára 2019. Do tohto dňa nebolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľky rozhodnuté. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce boli nevybavené veci sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 16. februára 2019, prerozdelené medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019, a to náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 listiny, ktoré mali byť porušené uznesením okresného súdu sp. zn. 4 T 94/2015 z 3. októbra 2018, ktorým bola zamietnutá sťažnosť poškodenej sťažovateľky vo veci uplatnenia nároku na náhradu trov trestného konania. Sťažovateľka nesúhlasí s právnym názorom okresného súdu vysloveným v namietanom uznesení, zastáva názor, že okresný súd interpretoval § 557 ods. 2 Trestného poriadku príliš reštriktívne, a tvrdí, že namietané uznesenie je nedostatočne odôvodnené (pokiaľ ide o skúmanie „okolností prípadu“).

20. Z už citovaného § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva

alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011).

21. Vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05). Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj IV. ÚS 43/04). Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľné a logicky odôvodnené.

22. Z citovaných častí odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd konštatoval správny postup vyššieho súdneho úradníka, keď nepriznal sťažovateľke náhradu trov trestného konania v súvislosti s pribratím splnomocnenca. Okresný súd poukázal predovšetkým na znenie § 557 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého je náhrada trov poškodeného vrátane trov vzniknutých pribratím splnomocnenca viazaná na aspoň čiastočné priznanie nároku na náhradu škody poškodeného proti odsúdenému. Keďže však sťažovateľke ako poškodenej nebol priznaný nárok na náhradu škody a so svojím nárokom bola v celom rozsahu odkázaná na civilné konanie, aplikácia § 557 ods. 1 Trestného poriadku a priznanie nároku na náhradu trov konania pre nesplnenie zákonom stanovených podmienok neprichádzali do úvahy.

Ustanovenie § 557 ods. 2 Trestného poriadku predstavuje výnimku z pravidla uvedeného v odseku 1 a umožňuje na návrh poškodeného podľa okolností prípadu uložiť odsúdenému povinnosť nahradiť poškodenému trovy konania, ktoré súvisia s jeho účasťou v trestnom konaní, aj keď nie sú splnené podmienky podľa § 557 ods. 1 Trestného poriadku. Toto ustanovenie dáva súdu možnosť, nie však povinnosť, rozhodnúť, či a v akej výške prizná poškodenému trovy, ktoré mu vznikli uplatňovaním jeho nároku v trestnom konaní, a to aj v prípade nesplnenia podmienok § 577 ods. 1 Trestného poriadku. Okresný súd v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že § 557 ods. 2 Trestného poriadku implementuje rámcové rozhodnutie Rady č. 2001/220/JHA o postavení obetí v trestnom konaní. Okresný súd preskúmal okolnosti prípadu, najmä s ohľadom na vek, majetkové pomery a sociálnu situáciu poškodenej, a pritom skúmal, či by bola poškodená schopná uplatniť si svoje právo v civilnom procese bez náhrady už dosiaľ vynaložených nákladov.

23. V nadväznosti na už uvedené ústavný súd považuje za žiaduce poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania, a ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania a k zrušeniu rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania (napr. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

24. Ústavný súd vzhľadom na uvedené konštatuje, že v napadnutom uznesení okresného súdu nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy, ako to sťažovateľka tvrdí vo svojej ústavnej sťažnosti. Okresný súd aplikoval na zistený skutkový stav relevantnú zákonnú úpravu, vysporiadal sa so všetkými podstatnými argumentmi sťažovateľky a z uznesenia je zrejmé, akými úvahami sa riadil pri právnom posudzovaní veci. Závery, ku ktorým okresný súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne) alebo zjavne

neodôvodnené, keďže majú oporu v zákone a sú jasne a dostatočne právne zdôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti, resp. arbitrárnosti napadnutého rozsudku.

25. Ústavný súd tiež podotýka, že obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Postup súdu vychádzajúci z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy nemožno hodnotiť ako nezákonný napriek tomu, že nespĺňa očakávania účastníka konania.

26. Ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť neobsahuje žiadne odôvodnenie namietaného porušenia základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu ani základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 listiny.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu dospel k záveru, že z jeho odôvodnenia nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že by mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 listiny, keďže okresný súd v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval relevantné právne normy. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením a tvrdeným porušením označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie týchto práv po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

27. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Miroslav Duriš
predseda senátu